

Υπόθεση C-474/19

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

18 Ιουνίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Vänerns tingsrätt, mark- och miljödomstolen (Σουηδία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

13 Ιουνίου 2019

Προσφεύγουσες:

Naturskyddsföreningen i Härryda

Göteborgs Ornitologiska Förening

Καθών:

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

U.T.B.

Η διαφορά της κύριας δίκης

Προσφυγή που ασκήθηκε από δύο μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς κατά της αποφάσεως του περιφερειακού συμβουλίου (länsstyrelsen) περί της μη λήψεως μέτρων εποπτείας σε σχέση με την κοινοποίηση υλοτομήσεως σε δασική περιοχή στην οποία απαντούν τα ενδιατήματα διαφόρων ζωικών ειδών που προστατεύονται από την οδηγία 92/43/ΕΟΚ και την οδηγία 2009/147/ΕΚ.

Πραγματικό και νομικό πλαίσιο της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως

Αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 12 της οδηγίας 93/43 και του άρθρου 5 της οδηγίας 2009/147.

Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

- «1. Έχει το άρθρο 5 της οδηγίας 2009/147/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ης Νοεμβρίου 2009, περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών, την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική πρακτική κατά την οποία η απαγόρευση καλύπτει αποκλειστικά και μόνο όσα είδη απαριθμούνται στο παράρτημα 1 της οδηγίας 2009/147 ή διατρέχουν κάποιον κίνδυνο ή υφίστανται μακροπρόθεσμη μείωση του πληθυσμού τους;
2. Έχουν οι όροι «εκ προθέσεως θανάτωση/παρενόχληση/καταστροφή» στο άρθρο 5, στοιχεία α΄ έως δ΄, της οδηγίας 2009/147 και στο άρθρο 12, στοιχεία α΄ έως γ΄, της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική πρακτική κατά την οποία, εφόσον ο σκοπός των μέτρων είναι προδήλως διαφορετικός από τη θανάτωση ή την παρενόχληση των ειδών (όπως συμβαίνει, παραδείγματος χάριν, με τα μέτρα δασοκομίας ή χωροταξικής αναπτύξεως), προκειμένου να τύχουν εφαρμογής οι απαγορεύσεις πρέπει να συντρέχει κίνδυνος δυσμενών συνεπειών στην κατάσταση διατήρησης των ειδών οφειλόμενος στα εν λόγω μέτρα;

Το πρώτο και το δεύτερο ερώτημα τίθενται υπό το πρίσμα, μεταξύ άλλων:

- του γεγονότος ότι το άρθρο 5 της οδηγίας 2009/147 αφορά την προστασία όλων των ειδών πτηνών που αναφέρονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, υπό την έννοια κατά την οποία το άρθρο 1, στοιχείο ιγ΄, ορίζει τον όρο «δείγμα»;
 - του γεγονότος ότι το ζήτημα της καταστάσεως διατήρησης των ειδών θεωρείται κρίσιμο ιδίως στο πλαίσιο της παρεκκλίσεως που εισάγει το άρθρο 16 της οδηγίας 92/43 (η παρέκκλιση απαιτεί να μην υπάρχει άλλη αποτελεσματική λύση καθώς και να μην παραβλάπτει τη διατήρηση, σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των πληθυσμών των συγκεκριμένων ειδών στην περιοχή της φυσικής του κατανομής) και το άρθρο 9 της οδηγίας 2009/147 (η παρέκκλιση δεν μπορεί να αντίκειται στην οικεία οδηγία η οποία, με το άρθρο 2, απαιτεί από τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν όλα τα αναγκαία μέτρα με σκοπό να διατηρηθεί ο πληθυσμός όλων των ειδών των πτηνών που αναφέρονται στο άρθρο 1 σε επίπεδο που να ανταποκρίνεται μεταξύ άλλων στις οικολογικές, επιστημονικές και μορφωτικές απαιτήσεις).
3. Σε περίπτωση που η απάντηση σε οποιοδήποτε σκέλος του δευτέρου ερωτήματος είναι ότι προκειμένου να εφαρμοσθεί η απαγόρευση θα πρέπει να αξιολογηθεί η ζημία σε επίπεδο διαφορετικό του ατομικού, πρέπει η σχετική αξιολόγηση να λαμβάνει χώρα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες κλίμακες ή επίπεδα;

- α) σε καθορισμένο, γεωγραφικά περιορισμένο μέρος του πληθυσμού, όπως ορίζεται στο στοιχείο α', για παράδειγμα, εντός των ορίων μιας περιοχής, του κράτους μέλους ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
 - β) στον τοπικό πληθυσμό (βιολογικά απομονωμένο από τους λοιπούς πληθυσμούς του είδους)·
 - γ) στον οικείο μετα-πληθυσμό ¹.
 - δ) στον συνολικό πληθυσμό του είδους εντός του σχετικού βιογεωγραφικού περιφερειακού τομέα της περιοχής κατανομής του;
4. Έχει η έκφραση «βλάβη ή καταστροφή» του τόπου αναπαραγωγής των ζώων, στο άρθρο 12, στοιχείο δ', της οδηγίας 92/43, την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική πρακτική κατά την οποία, παρά τα μέτρα προφυλάξεως, διακόπτεται η διαρκής οικολογική λειτουργικότητα του οικοτόπου του οικείου είδους λόγω φθοράς, καταστροφής ή βλάβης που επέρχεται κατά τρόπο άμεσο ή έμμεσο, μεμονωμένο ή σωρευτικό, με αποτέλεσμα η απαγόρευση να εφαρμόζεται μόνον εφόσον η κατάσταση διατηρήσεως του επίμαχου είδους, σε κάποιο από τα επίπεδα που αναφέρονται στο τρίτο ερώτημα, ενδέχεται να επιδεινωθεί;
5. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο τέταρτο ερώτημα, δηλαδή αν, προκειμένου να τύχει εφαρμογής η απαγόρευση, επιβάλλεται η φθορά να αξιολογηθεί σε επίπεδο διαφορετικό από αυτό του ενδιαιτήματος, πρέπει η σχετική αξιολόγηση να γίνεται σε κάποια από τις ακόλουθες κλίμακες ή επίπεδα, ήτοι:
- α) σε καθορισμένο, γεωγραφικά περιορισμένο τμήμα του πληθυσμού, όπως ορίζεται στο στοιχείο α', για παράδειγμα, εντός των ορίων μιας περιοχής, του κράτους μέλους ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
 - β) στον οικείο τοπικό πληθυσμό (βιολογικά απομονωμένο από τους λοιπούς πληθυσμούς του είδους)·
 - γ) στον σχετικό μετα-πληθυσμό·
 - δ) στον συνολικό πληθυσμό του είδους εντός του σχετικού βιογεωγραφικού περιφερειακού τομέα της περιοχής κατανομής του;»

Το δεύτερο και το τέταρτο από τα ερωτήματα που θέτει το mark - och miljödödomstolen (δικαστήριο κτηματικών και περιβαλλοντικών διαφορών, Σουηδία) περιλαμβάνουν το ερώτημα αν η αυστηρή προστασία που προβλέπεται

¹ Ως «μετα-πληθυσμός» νοείται το σύνολο υποπληθυσμών με αδύναμη επαφή, όπου, με την πάροδο του χρόνου, ορισμένοι υποπληθυσμοί εξαφανίζονται και άλλοι ενισχύονται, ενώ οι περιοχές στις οποίες διαβιούσαν οι εξαφανισθέντες υποπληθυσμοί μπορούν να αποικηθούν εκ νέου από παρακείμενους υποπληθυσμούς.

από τις οδηγίες παύει να ισχύει για είδη για τα οποία ο στόχος της οδηγίας (ικανοποιητική κατάσταση διατηρήσεως) έχει επιτευχθεί.

Διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και παρατιθέμενη νομολογία του Δικαστηρίου

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ 1992, L 206, σ. 7)

Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (ΕΕ 2010, L 20, σ. 7)

Έγγραφο καθοδήγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αυστηρή προστασία των ζωικών ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος σύμφωνα με την οδηγία 92/43 (τελική έκδοση, Φεβρουάριος 2007)

Απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2002, Επιτροπή κατά Ελλάδα (C-103/00, EU:C:2002:60)

Απόφαση της 18ης Μαΐου 2006, Επιτροπή κατά Ισπανίας (C-221/04, EU:C:2006:329)

Απόφαση της 14ης Ιουνίου 2007, Επιτροπή κατά Φινλανδίας (C-342/05, EU:C:2007:341)

Απόφαση της 9ης Ιουνίου 2011, Επιτροπή κατά Γαλλίας (C-383/09, EU:C:2011:369)

Απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, Επιτροπή κατά Ελλάδα (C-504/14, EU:C:2016:847)

Απόφαση της 17ης Απριλίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-441/17, EU:C:2018:255, σκέψη 237)

Προτάσεις στην υπόθεση C-6/04, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (EU:C:2005:372)

Προτάσεις στην υπόθεση C-221/04, Επιτροπή κατά Ισπανίας (EU:C:2005:777)

Οι προβαλλόμενες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας και η νομολογία των εθνικών δικαστηρίων

Skogsvårdslag (1979:429) [νόμος (1979:429) περί δασοκομίας]

Miljöbalk (1998:809) [περιβαλλοντικός κώδικας (1998:809)], άρθρο 8, παράγραφος 1

Artskyddsförordning (2007: 845) [(διάταγμα για την προστασία των ειδών (2007:845)], άρθρο 4, παράρτημα 1

Skogsstyrelsens föreskriver och allmänna råd (SKFS 2011: 7) (κανονισμοί και γενικές κατευθυντήριες γραμμές (SKFS 2011:7), όπως έχουν διατυπωθεί σύμφωνα με το SKS 2013:2

Naturvårdsverkets» Handbok för Artskyddsförordningen, 2009:2 (εγχειρίδιο του Οργανισμού Προστασίας του Περιβάλλοντος, 2009:2), πρώτη έκδοση, Απρίλιος 2009

Απόφαση του mark- och miljöverdomstolen (εφετείου κτηματικών και περιβαλλοντικών διαφορών) στην υπόθεση M 11317-14

Απόφαση του mark- och miljöverdomstolen (εφετείου κτηματικών και περιβαλλοντικών διαφορών) στην υπόθεση M 9914-15

Απόφαση του mark- och miljöverdomstolen (εφετείου κτηματικών και περιβαλλοντικών διαφορών) στην υπόθεση M 10104-17

Συνοπτική παρουσίαση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας της κύριας δίκης

- 1 Η υπόθεση αφορά μια κοινοποίηση υλοτομήσεως προς τη Skogsstyrelsen (σουηδική δασική υπηρεσία) σε δασική έκταση που βρίσκεται στον Δήμο Härryda. Η κοινοποίηση αφορούσε την τελική υλοτόμηση, δηλαδή την απομάκρυνση όλων των δέντρων, εκτός από έναν περιορισμένο αριθμό δέντρων τα οποία θα έπρεπε να διατηρηθούν σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Skogsstyrelsen.
- 2 Στη συγκεκριμένη δασική έκταση απαντούν τα ενδιαίτηματα των ακόλουθων ειδών πτηνών: μικρή τσικλιτάρα (*Dryobates minor*), αγριόκουρκος (*Tetrao urogallus*), σφηκιάρης (*Pernis apivorus*), διπλοσάινο (*Accipiter gentilis*), και χρυσοβασιλίσκος (*Regulus regulus*). Στην περιοχή μπορεί επίσης να εμφανιστεί ο βάτραχος των βάλτων (*Rana arvalis*). Κατά πάσα πιθανότητα, τα είδη αυτά χρησιμοποιούν την περιοχή για την αναπαραγωγή τους και, ανάλογα με τη χρονική στιγμή του κύκλου ζωής κάθε είδους κατά την οποία θα λάβει χώρα η υλοτόμηση, θα προκληθεί είτε η διατάραξη είτε η θανάτωση ατόμων των πληθυσμών των εν λόγω ειδών. Όσα αυγά βρίσκονται στην περιοχή κατά τον χρόνο της υλοτόμησης θα καταστραφούν.
- 3 Η Skogsstyrelsen (δασική υπηρεσία), υπό την ιδιότητά της ως ελεγκτικής αρχής, παρέσχε συγκεκριμένες κατευθύνσεις σχετικά με τα προληπτικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν και, υπό την προϋπόθεση τηρήσεως των εν λόγω κατευθύνσεων,

αποφάνθηκε ότι η υλοτόμηση δεν αντίκειται σε καμία από τις απαγορεύσεις που προβλέπονται από το artskyddsförordningen (διάταγμα για την προστασία των ειδών, στο εξής: ASF), το οποίο αποτελεί τη νομοθετική πράξη με την οποία μεταφέρθηκε στη σουηδική έννομη τάξη η αυστηρή προστασία των ειδών που προβλέπεται από την οδηγία 92/43 και την οδηγία 2009/147. Τα προληπτικά μέτρα που εισηγήθηκε η δασική υπηρεσία δεν είναι νομικώς δεσμευτικά, αλλά αποτελούν απλές συστάσεις.

- 4 Στις 17 Ιανουαρίου 2018, η Naturskyddsföreningen i Härryda (ένωση για την προστασία της φύσης της Härryda) και η Göteborgs Ornitologiska Förening (ορνιθολογική εταιρία του Γκέτεμποργκ) (από κοινού: ενώσεις προστασίας) ζήτησαν από το Länsstyrelsen i Västra Götaland län (περιφερειακό συμβούλιο του Västra Götaland) (το οποίο, σύμφωνα με το ASF, αποτελεί την περιφερειακή ελεγκτική αρχή, στο εξής: Länsstyrelsen) να επιληφθεί της κοινοποίησης υλοτομήσεως και των συγκεκριμένων κατευθύνσεων της δασικής υπηρεσίας. Οι ενώσεις προστασίας επισημαίνουν ότι, σε αντίθεση με τις κατευθυντήριες γραμμές που εξέδωσε η δασική υπηρεσία, η υλοτόμηση αντιβαίνει στις απαγορεύσεις που προβλέπονται από το ASF.
- 5 Το länsstyrelsen έκρινε ότι δεν συντρέχει ανάγκη εξέτασεως της παρεκκλίσεως που προβλέπεται από το ASF. Τούτο σημαίνει ότι το länsstyrelsen θεωρεί ότι τα μέτρα δεν αντίκεινται στις επιβαλλόμενες από το ASF απαγορεύσεις, υπό την προϋπόθεση ότι θα ληφθούν τα προληπτικά μέτρα που εξειδικεύονται στις συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές.
- 6 Οι ενώσεις προστασίας άσκησαν προσφυγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου κατά της απόφασης του länsstyrelsen να μη λάβει μέτρα εποπτείας. Το βασικό αίτημα των ενώσεων προστασίας είναι να ανακληθεί από το αιτούν δικαστήριο η απόφαση του länsstyrelsen.

Τα κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων

Ενώσεις προστασίας

- 7 Βάση για την εξέταση και την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων που επηρεάζουν τα προστατευόμενα είδη πρέπει να αποτελεί η ανάγκη των ειδών αυτών για οικότοπους, τροφή, προστασία και επαφή με τα λοιπά άτομα του είδους τους. Κατά την εξέταση και την αξιολόγηση αυτών των δραστηριοτήτων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι συνολικές συνέπειες όσο και τα σωρευτικά αποτελέσματα αυτών των δραστηριοτήτων.
- 8 Στην περιοχή της υλοτόμησης υπάρχουν πολλά προστατευόμενα είδη. Είναι σαφές ότι η δασοκομία δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση προστασίας των ειδών. Τούτο συνάγεται τόσο από την εθνική νομολογία [απόφαση του mark- och miljöoverdomstolen (δικαστηρίου κτηματικών και περιβαλλοντικών διαφορών) στην υπόθεση M 9914-15] όσο και από τη νομολογία του Δικαστηρίου της

Ευρωπαϊκής Ένωσης (απόφαση της 17ης Απριλίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-441/17) σχετικά με τη δασοκομία και την παρουσία ειδών πτηνών στα οποία δίδεται προτεραιότητα δυνάμει της οδηγίας 2009/147. Απαγορεύεται η εκ προθέσεως καταστροφή ή φθορά των τόπων αναπαραγωγής, των φωλιών και των αυγών των ειδών πτηνών που αναφέρονται ρητώς στην οδηγία 2009/147. Τα πτηνά αυτά δεν επιτρέπεται επίσης να παρενοχλούνται κατά τη διάρκεια των περιόδων αναπαραγωγής ή εξάρτησής τους.

- 9 Στην ευρύτερη περιοχή έχουν καταγραφεί έξι διαφορετικά είδη οικοτόπων, συμπεριλαμβανομένης της δασικής τάγκα δυτικού τύπου (9010), πράγμα το οποίο υποδηλώνει ότι πρόκειται περί περιοχής με πολύ μεγάλη φυσική αξία. Η τάγκα δυτικού τύπου βρίσκεται σε μη ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης και η τάση όσον αφορά αυτού του είδους το φυσικό περιβάλλον είναι αρνητική σύμφωνα με τις τελευταίες αναφορές που έχουν υποβληθεί βάσει του άρθρου 17 της οδηγίας 92/43. Η πραγματοποιούμενη σήμερα διάνοιξη λωρίδων μέσω υλοτομήσεως θα έχει σοβαρές επιπτώσεις στους οικοτόπους και τις συνθήκες διαβιώσεως των προστατευομένων ειδών. Η αυξανόμενη διάνοιξη λωρίδων μέσω υλοτομήσεως θα μειώσει τα ενδιαιτήματα μεγάλου αριθμού προστατευομένων ειδών.
- 10 Ως τμήμα της αξιολογήσεως για την εφαρμογή της παρεκκλίσεως, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η επίπτωση του μέτρου στην ικανοποιητική κατάσταση διατηρήσεως τόσο των τοπικών όσο και των περιφερειακών πληθυσμών, όπως πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η φθορά ή η υποβάθμιση της διαρκούς οικολογικής λειτουργικότητας του οικοτόπου. Πρέπει να επισημανθεί ότι δεν επιτρέπεται ούτε η σταδιακή υποβάθμιση. Τούτο ισχύει επίσης και όσον αφορά τη διαρκή οικολογική λειτουργικότητα του οικοτόπου. Κατά την αξιολόγηση αυτή πρέπει να λαμβάνονται επίσης υπόψη τα σωρευτικά αποτελέσματα αλλά και να εφαρμόζεται η αρχή της προφυλάξεως. Εξάλλου, τα ενδιαιτήματα των ειδών προστατεύονται ακόμη και αν δεν χρησιμοποιούνται από τα είδη και, όπως προαναφέρθηκε, κατά την εκτίμηση της προστασίας των ειδών οι σχετικές αξιολογήσεις και εξετάσεις πρέπει να διενεργούνται χωριστά για κάθε επιμέρους είδος.
- 11 Οι κατευθύνσεις της δασικής υπηρεσίας δεν περιέχουν κανένα πληροφοριακό στοιχείο σχετικά με την παρουσία προστατευομένων ειδών εντός της περιοχής υλοτομήσεως ή λεπτομέρειες σχετικά με οποιουδήποτε περιορισμούς όσον αφορά την περίοδο κατά την οποία μπορούν να υλοποιηθούν τα μέτρα δασοκομίας.

Länsstyrelsen

- 12 Είναι κατά τα φαινόμενα γενικώς αποδεκτό ότι, στην περίπτωση των άγριων πτηνών, οι απαγορεύσεις που προβλέπονται από το ASF καλύπτουν μόνο τα είδη που απαριθμούνται στο στοιχείο Β, του παραρτήματος 1, του ASF –και για τα οποία υφίσταται, συνεπώς, τέτοιο ενωσιακό ενδιαφέρον ώστε να δημιουργούνται ζώνες ειδικής προστασίας και διατήρησης, τα είδη υπό εξαφάνιση, καθώς και τα

είδη των οποίων ο πληθυσμός έχει μειωθεί περισσότερο από 50 % τα τελευταία 30 έτη (ή κατά τις τρεις τελευταίες γενεές), σύμφωνα με τη σουηδική απογραφή των φωλεοποιών πτηνών.

- 13 Εφόσον είναι σαφές ότι σκοπός ενός μέτρου δεν είναι η θανάτωση ή η διατάραξη των ειδών, παραδείγματος χάριν στην περίπτωση υλοποίησης μέτρων δασοκομίας, είναι εύλογο να πρέπει, προκειμένου να εφαρμοστούν οι σχετικές απαγορεύσεις, να υφίσταται κίνδυνος να επηρεαστεί αρνητικά η κατάσταση διατηρήσεως των ειδών [πρβλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του mark- och miljööverdomstolen (εφετείου κτηματικών και περιβαλλοντικών διαφορών στην υπόθεση M 11317-14)].
- 14 Όσον αφορά την απαγόρευση προκλήσεως φθορών ή καταστροφής των περιοχών αναπαραγωγής ή αναπαύσεως της πανίδας, δεν απαιτείται η πρόκληση φθορών ή η καταστροφή να γίνεται εκ προθέσεως. Η απαγόρευση ισχύει μόνον αν η κατάσταση διατηρήσεως του οικείου είδους διατρέχει κίνδυνο επιδεινώσεως. Υπέρ της ερμηνείας αυτής συνηγορεί, μεταξύ άλλων, η απόφαση του mark- och miljööverdomstolen (εφετείου κτηματικών και περιβαλλοντικών διαφορών) στην υπόθεση M 11317-14, με την οποία, κατά το länsstyrelsen, το εν λόγω δικαστήριο απέδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στο γεγονός ότι οι επιπτώσεις επηρέασαν μια περιοχή σημαντική για το συγκεκριμένο είδος (περιοχή ενδιαφέροντος). Εφαρμογή της απαγόρευσης η οποία δεν λαμβάνει υπόψη της τον κίνδυνο των επιπτώσεων στην κατάσταση διατηρήσεως, βαίνει, στις περισσότερες περιπτώσεις, πέραν των αναγκαίων για την επίτευξη του στόχου προστασίας των ειδών. Τούτο οφείλεται στις αυστηρές προϋποθέσεις που ισχύουν για τη χορήγηση παρεκκλίσεων (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του mark- och miljööverdomstolen στην υπόθεση M 1713-13 και σημείωση 5 του εγγράφου καθοδήγησης της Επιτροπής), όπερ σημαίνει ότι μέτρα που εμπίπτουν στο πεδίο των απαγορεύσεων κατά κανόνα δεν είναι δυνατόν να εφαρμοσθούν.
- 15 Η συνολική εκτίμηση του länsstyrelsen σχετικά με το πότε πρέπει να επιβάλλεται η προβλεπόμενη από το άρθρο 4, παράγραφος 4, του ASF, απαγόρευση αφορά την περίπτωση κατά την οποία η απώλεια (μέσω φθοράς, καταστροφής ή υποβαθμίσεως) της διαρκούς οικολογικής λειτουργικότητας του οικοτόπου του ενδιαφερόμενου είδους συνιστά φθορά ή καταστροφή όπως αυτές που αναφέρονται στην εν λόγω διάταξη. Ταυτόχρονα ωστόσο, προκειμένου να εφαρμοστεί η απαγόρευση, είναι αναγκαίο να υπάρχει κίνδυνος δυσμενών επιπτώσεων όσον αφορά την κατάσταση διατηρήσεως των ειδών.

Συνοπτική παράθεση των λόγων για την υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 16 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, και το άρθρο 2, στοιχείο ρ, του ASF μετέφερε στη σουηδική έννομη τάξη τις απαγορεύσεις που προβλέπονται από το άρθρο 12 της οδηγίας 92/43 και το άρθρο 5 της οδηγίας 2009/147. Κατά το άρθρο 14 του ASF, το länsstyrelsen μπορεί, σε μεμονωμένες περιπτώσεις, να επιτρέπει παρέκκλιση

από τις απαγορεύσεις του άρθρου 4. Στην υπό κρίση υπόθεση, το länsstyrelsen έκρινε ότι η επίμαχη υλοτόμηση δεν απαιτούσε τη χορήγηση παρεκκλίσεως, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι το länsstyrelsen έχει την άποψη ότι οι επιβαλλόμενες από το άρθρο 4 του ASF απαγορεύσεις δεν έχουν εφαρμογή. Το länsstyrelsen στηρίχθηκε για το ζήτημα αυτό στις αποφάσεις του mark- och miljöverdomstolen (εφετείου κτηματικών και περιβαλλοντικών διαφορών).

- 17 Με την απόφασή του στην υπόθεση M 11317-14, το mark- och miljöverdomstolen (εφετείο κτηματικών και περιβαλλοντικών διαφορών) έκρινε ότι, εφόσον είναι σαφές ότι σκοπός της κρίσιμης δραστηριότητας δεν είναι η θανάτωση ή η διατάραξη ζωικών ειδών, είναι εύλογο να απαιτείται, προκειμένου να τύχουν εφαρμογής οι προβλεπόμενες από το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, του ASF απαγορεύσεις, να υπάρχει κίνδυνος να επηρεαστεί η κατάσταση διατηρήσεως των προστατευόμενων ειδών στην περιοχή. Το mark- och miljöverdomstolen (εφετείο κτηματικών και περιβαλλοντικών διαφορών) φρονεί ότι οι συνέπειες της δραστηριότητας στην κατάσταση διατηρήσεως του είδους θα πρέπει να εκτιμώνται όχι μόνο εντός της οικείας βιογεωγραφικής περιοχής, αλλά και σε τοπικό επίπεδο. Η οριοθέτηση αυτής της εκτιμήσεως πρέπει, κατά το mark- och miljöverdomstolen, να πραγματοποιείται σε σχέση με το εκάστοτε ενδιαφερόμενο είδος. Στην υπόθεση που ήχθη ενώπιον του mark- och miljöverdomstolen, η επίμαχη δραστηριότητα είχε ως αποτέλεσμα την καταστροφή των τόπων αναπαραγωγής ατόμων διαφόρων ειδών που απολαύουν της αυστηρής προστασίας της οδηγίας 92/43. Το mark- och miljöverdomstolen ενέκρινε τη δραστηριότητα και έθεσε ως προϋπόθεση για την υλοποίησή της τη λήψη μέτρων προστασίας υπό τη μορφή της δημιουργίας τόπων αναπαραγωγής των επίμαχων ειδών στην ευρύτερη περιοχή στην οποία διαβιεί ο πληθυσμός του οικείου είδους στο βόρειο τμήμα του Gotland. Το mark- och miljöverdomstolen έκρινε ότι τα μέτρα προστασίας είχαν ως αποτέλεσμα τη μη εφαρμογή των απαγορεύσεων του άρθρου 4 του ASF.
- 18 Το κύριο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου είναι αν η αυστηρή προστασία της οδηγίας 92/43 παύει να ισχύει για είδη για τα οποία έχει επιτευχθεί ο προβλεπόμενος από την οδηγία στόχος περί ικανοποιητικής καταστάσεως διατηρήσεως.
- 19 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω και λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως, το αιτούν δικαστήριο υπέβαλε ακολούθως ορισμένα ερωτήματα που αφορούν το ζήτημα αν είναι συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης η εθνική πρακτική που διέπει την εκτίμηση του σκοπού των μέτρων και των επιπτώσεών τους στην κατάσταση διατηρήσεως των προστατευόμενων ειδών.
- 20 Το αιτούν δικαστήριο ερωτά, πρώτον, αν συνάδει με την οδηγία 2009/147 η απαίτηση, βάσει της εθνικής νομολογίας, προκειμένου ένα είδος να καλύπτεται από τις απαγορεύσεις του άρθρου 5 της οδηγίας, να περιλαμβάνεται στο παράρτημα 1 αυτής ή να απειλείται σε οποιονδήποτε βαθμό ή να υφίσταται μακροπρόθεσμη μείωση του πληθυσμού του, προκειμένου να καλύπτεται από τις αντίστοιχες απαγορεύσεις.

- 21 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν συνάδει με το άρθρο 12 της οδηγίας 92/43 και το άρθρο 5 της οδηγίας 2009/147 το να ισχύει, στην εθνική πρακτική, προϋπόθεση κατά την οποία, για να θεωρηθεί ότι αντιβαίνει στις απαγορεύσεις του άρθρου 4 του ASF ένα μέτρο το οποίο είναι προφανές ότι δεν αποσκοπεί στη θανάτωση ή στη διατάραξη προστατευομένων ειδών ή στην καταστροφή των αυγών των ειδών αυτών, θα πρέπει να υφίσταται κίνδυνος αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση διατηρήσεως των ειδών.
- 22 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν συνάδει με το άρθρο 12, στοιχείο δ', της οδηγίας 92/43 το ότι, κατά την εθνική πρακτική, για να ισχύει η απαγόρευση του άρθρου 4 του ASF απαιτείται να συντρέχει κίνδυνος επιδεινώσεως της καταστάσεως διατηρήσεως ενός προστατευόμενου είδους, όταν, παρά τη λήψη μέτρων προφυλάξεως, χάνεται η διαρκής οικολογική λειτουργικότητα του οικοτόπου του ενδιαφερόμενου είδους σε μία μεμονωμένη περιοχή. Αυτή η απώλεια της διαρκούς οικολογικής λειτουργικότητας ενδέχεται να οφείλεται σε φθορά, καταστροφή ή υποβάθμιση η οποία μπορεί να είναι είτε άμεση είτε έμμεση και να έχει επέλθει είτε μεμονωμένα ή σωρευτικά.
- 23 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς την κλίμακα στην οποία θα πρέπει να λαμβάνει χώρα αυτή η εκτίμηση επιπτώσεων, εφόσον δεν πραγματοποιείται σε ατομικό επίπεδο.